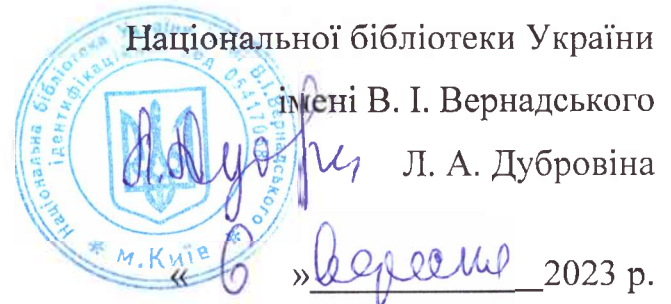

ЗАТВЕРДЖУЮ

Генеральний директор

Національної бібліотеки України

імені В. І. Вернадського

Л. А. Дубровіна

« 6 » вересня 2023 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення
результатів докторської дисертації старшого наукового співробітника
відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені
В. І. Вернадського, кандидата філологічних наук
Курганової Олени Юріївни на тему:
«Від образу до художньої структури: стиль бароко в українській богослужбовій
книзі XVII–XVIII ст.», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора історичних наук
за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство,
бібліографознавство

Розглянувши дисертацію у вигляді монографії старшого наукового
співробітника відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки
України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ) Курганової Олени Юріївни «Від
образу до художньої структури: стиль бароко в українській богослужбовій книзі
XVII–XVIII ст.», подану на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук
за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство,
бібліографознавство, автореферат докторської дисертації, наукові публікації, в
яких висвітлені основні результати дослідження, а також враховуючи
обговорення праці на фаховому семінарі спільного засідання Інституту
книгознавства та Інституту рукопису від 4 вересня 2023 р., протокол № 1,
рецензенти затвердили висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне
значення результатів докторської дисертації.

Дисертаційна робота Курганової О. Ю., представлена на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство є кваліфікаційною науковою працею у вигляді монографії, виконаною здобувачкою самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичної та теоретичної цінності, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій відповідає вимогам чинного законодавства до докторських дисертацій.

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Наукова значимість досліджуваної проблеми зумовлена необхідністю переосмислення ролі української богослужбової книги XVII–XVIII ст. у розвитку стилю бароко в українській книжковій культурі ранньомодерної доби. Заангажоване марксистською ідеологією ставлення до книг релігійного змісту як таких, що не відображають питомих рис національної культури, спричинило до винесення богослужбових стародруків за дужки джерельної бази українського барокознавства. Попри зміну ідеологічних орієнтирів наприкінці ХХ ст., яка сприяла поживленню дослідницького інтересу до книжкових пам'яток релігійної культури українського бароко, барокові риси української богослужбової книги XVII–XVIII ст. досі лишалися малодослідженими. Тому комплексне вивчення української богослужбової книги як цілісного мистецького об'єкта, художнє та редакційне оформлення якого зазнало впливу барокової естетики, дозволить розширити загальне уявлення про інформаційний та джерелознавчий потенціал богослужбових стародруків.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження виконувалося у рамках науково-дослідних робіт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за темами: «Створення бібліографічних баз даних спеціалізованих фондів НБУВ» (2013–2015 рр., державний реєстраційний номер 0113U000497), «Концептуальні та методичні

засади у формуванні національної книжкової колекції «Україніка» (2016–2018 рр., державний реєстраційний номер 0116U000059), «Історія книжкової культури в Україні: дослідження книжкових, музичних, образотворчих, картографічних пам'яток та історичних колекцій НБУВ» (2016–2018 рр., державний реєстраційний номер 0115U006868), «Атрибуція та експертиза як складова досліджень книжкових та інших бібліотечних пам'яток: основи теорії та практики» (2019–2021 рр., державний реєстраційний номер 0119U100216), «Українське книгознавство та книжкове пам'яткознавство: історія, теорія, практика» (2022–2024 рр., державний реєстраційний номер 0122U000433).

Наукова новизна одержаних результатів

Дисертація є самостійним, завершеним дослідженням, у якому вперше в українському науковому дискурсі комплексно розкривається і вирішується питання впливу стилю культурно-історичної епохи на редакційно-видавниче оформлення українських книжкових пам'яток XVII–XVIII ст. як цілісного мистецького об'єкта, що функціонує в межах певної комунікативної ситуації. О. Ю. Кургановою проаналізовано увесь масив української богослужбової книги як об'єкт впливу стилю бароко; запропоновано функціонально-тематичну класифікацію богослужбової книги за циклами богослужбового року; реконструйовано просопографічний портрет видавця української богослужбової книги доби Бароко та його уявлень про читацьку аудиторію; виділено та описано механізми творення графічних та вербальних метафор книги як провідний бароковий прийом ускладнення художньої структури видання; розкрито феномен дескриптивної поезії як типовий для книжкового мистецтва бароко прийом візуально-поетичної презентації змісту видання; уточнено внесок С. І. Маслова у розвиток концепту українського бароко в книжкових пам'ятках XVII–XVIII ст.; доповнено критерії виділення ознак стилю бароко, які вплинули на пам'ятки книжкової культури; розширено уявлення про роль геральдичної поезії як типовий для української книжкової культури доби Бароко акт вшанування мецената.

Наукові результати, викладені в дослідженні, отримані автором особисто та відповідають меті і завданням дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційному дослідженні

Обґрунтованість основних положень, висновків та рекомендацій є переконливою. Отримані результати базуються на опрацюванні широкого кола джерел і наукової літератури, застосуванні комплексу дослідницьких методів і підходів.

Теоретичне значення результатів дисертації

Дисертація є ґрунтовним внеском у розвиток теорії та методології історико-книгознавчого дослідження книжкових пам'яток доби Бароко, що розширює предметне поле книгознавства як науки про книгу та її роль на певному історичному етапі розвитку суспільства.

Практична цінність результатів дисертації

Основні положення дисертації можуть стати методологічним підґрунтям для подальших досліджень проблем впливу історико-культурних епох на художнє та редакційне оформлення книги. Теоретична та практична частина роботи може бути використана у підготовці навчальних курсів з історії та культури України XVII–XVIII ст., а також електронних ресурсів, спрямованих на актуалізацію пам'яток книжкової культури доби Бароко.

Особистий внесок здобувача полягає в теоретичному осмисленні та узагальненні наукових поглядів з досліджуваної проблеми, що дозволило визначити основні маркери впливу стилю бароко на редакційно-видавниче оформлення богослужбової книги, встановити хронологію розвитку ознак стилю в графічній та вербальній площині художньої структури богослужбової книги. Викладені результати дослідження належать автору особисто.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України до докторських дисертацій. Структура дисертації визначена логікою дослідження.

Автореферат розкриває основні положення дисертації і підготовлений відповідно до вимог Міністерства освіти і науки.

Апробація результатів дисертації

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації викладено в опублікованих наукових працях та обговорено на чотирнадцяти Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях: «Науковий потенціал славістики: історичні здобутки та тенденції розвитку» (Київ, 21 травня 2015 р.); «Бібліотека. Наука. Комунікація» (Київ, 6–8 жовтня 2015 р.); «Глобалізація/європеїзація і розвиток національних слов'янських культур» (Київ, 24 травня 2016 р.); «Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору» (Київ, 4–6 жовтня 2016 р.); «Слов'янознавство і нові парадигми та напрями соціогуманітарних досліджень» (Київ, 24 травня 2017 р.); «Бібліотека в ХХІ веке: молодь в науке» (Мінськ, 26–27 жовтня 2017 р.); «Бібліотека. Наука. Комунікація. 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (Київ, 6-8 листопада, 2018 р.)»; «Бібліотека. Наука. Комунікація: актуальні тенденції у цифрову епоху» (Київ, 8–10 жовтня 2019 р.); «Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями» (Київ, 5–7 жовтня 2021 р.); «Бібліотека. Наука. Комунікація: Інноваційні трансформації ресурсів і послуг» (Київ, 4–6 жовтня 2022 р.); Міжнародних книгознавчих читаннях (Мінськ, 4–5 квітня 2019 р.); Науково-практичних конференціях «Острозькі краєзнавчі читання» (Острог, 22 листопада 2018 р.); «Українська писемність та мова в манускриптах і друкарстві» (Київ, 9 листопада 2020 р. і 9 листопада 2022 р.).

Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача

Наукові результати дослідження зайшли відображення у 38 публікаціях, з яких: 22 – наукові праці, в яких викладено основні результати дослідження (1 монографія; 1 розділ у колективній монографії; 18 статей у фахових виданнях, індексованих у наукометричних базах, у тому числі 4 – Web of Science та Scopus; 2 статті в іноземних виданнях), 12 публікацій у збірках матеріалів конференцій, які засвідчують апробацію результатів дослідження; 4 публікації, які додатково відображають основні результати дисертації, одна з яких, написана у співавторстві (авторський внесок 70%), надрукована в науковому збірнику, індексованому Web of Science.

Публікації достатньо повно відображають представлені в роботі теоретичні та практичні положення. Таким чином, вищенаведене дозволяє зробити висновок про повноту опублікування результатів дисертації.

Дисертація відповідає зазначеній спеціальності та профілю спеціалізованої вченої ради Д 26. 165.01 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. За науковим рівнем, новизною постановки завдань, обґрунтованістю головних положень і висновків, теоретичним та практичним значенням дисертація Курганової Олени Юріївни на тему: «Від образу до художньої структури: стиль бароко в українській богослужбовій книзі XVII–XVIII ст.» відповідає вимогам МОН України щодо докторських дисертацій, зокрема п.п. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук у спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛЕНО:

1. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація

Курганової О. Ю. у вигляді монографії на тему: «Від образу до художньої структури: стиль бароко в українській богослужбовій книзі XVII–XVIII ст.» відповідає спеціальності 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство та вимогам п.п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

2. Рекомендувати дисертацію Курганової О. Ю. у вигляді монографії на тему: «Від образу до художньої структури: стиль бароко в українській богослужбовій книзі XVII–XVIII ст.» до подання на спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство.

Рецензенти:

провідний науковий співробітник,
Інституту книгознавства НБУВ,
д. і. н., доцент

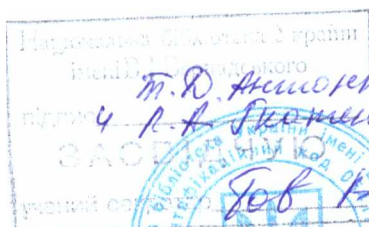
Т. Д. Антонюк

старший науковий співробітник
Інституту рукопису НБУВ,
д. і. н.

Л. А. Гнатенко

провідний науковий співробітник
Інституту рукопису НБУВ,
д. і. н., професор

Н. А. Шип

Голова комісії: Торова